

Kinderen die vragen...

Bram de Muynck

'Papa, wat zijn dat eigenlijk 'Fillipijnen'? Vraagt je 7 jarige zoon als hij hoort van een grote storm. 'Enne, wat is een tyfoon'. Helaas heeft papa geen antwoord. 'Kind, ik zou het werkelijk niet weten'.

Je kind stelt vragen en je weet het antwoord niet. Dat is geen teken van domheid. Het overkomt iedere ouder. Kinderen of jongeren horen dingen, begrijpen het niet en dagen je uit om een antwoord te geven. Soms denk je: 'daar heb ik geen verstand van. Dat soort dingen moet je niet vragen. Dat hoor je op school wel'. En inderdaad: heel veel kennis wordt op school overgedragen. De aanwezigheid van veel kennis heeft in onze cultuur geleid tot een soort boedelscheiding tussen opvoeding en onderwijs. Opvoeding is voor thuis, kennis overdragen gebeurt op school.

Bij het woord opvoeden denkt men aan ouders die kinderen leren niet voor de beurt te spreken, geen ruzie te maken, niet dwars te zijn enzovoort. Opvoedingsrubrieken behandelen dit soort thema's. Geen wonder, want dit zijn dingen die opvoeders bezig houden. 'Opvoeden vind ik erg zwaar', zo zei pas een vader van vier kinderen tegen mij. 'Soms ben ik totaal de grip kwijt'. Niet iedereen vind het zwaar. Maar wie heeft er geen vragen over opvoeding? Daarom is er niets mis met adviezen aan ouders.

Opmerkelijk is dat het in Bijbelse kernteksten over de taak van ouders niet in de eerste plaats over dit soort praktische problemen gaat. Volgens Deuteronomium 6: 7 is de eerste taak van ouders om hun kinderen de geboden van de Heere in te prenten. Dat moeten ze zo intensief doen dat ze er een dagtaak aan hebben (in je huis, op de weg, op bed en bij het opstaan). Bij opvoeding gaat het dus niet zozeer over het omgaan met ruzies of over de vraag hoe je een kinderfeestje houdt, maar vooral over 'leren'. In Israel waren er – voor zover wij weten – geen scholen. Onderwijs was dus een taak voor de ouders. En dat is het nog steeds. Ook in Nederland, anno 2021. Soms lijken we dat uit het oog te verliezen. Een ouder is niet slechts een probleemoplosser, trainer van sociale vaardigheden of een emotionele coach. We zouden dit zomaar kunnen denken bij de opvoedingsadviezen uit boeken en tijdschriften. Een ouder is ook een onderwijzer.

Hoezo onderwijzer? Een ouder hoeft zich toch niet als een leerkracht op school te gedragen? Nee, dat klopt. En toch heeft juist een ouder de taak om het kind te laten zien hoe de wereld in elkaar zit. Ouders ontvangen een kind als een 'erfdeel' (Psalm 127:3), waarvoor ze een grote verantwoordelijkheid dragen. Je bereidt een kind voor op zijn toekomst. Je probeert het kind zo op te voeden, dat het beseft een verantwoordelijkheid te gaan dragen. Het kind ontdekt niet vanzelf hoe het de wereld als Gods wereld moet begrijpen. Als ouder heb je hierin een taak. Eerst door voorlezen, vertellen, praten met het kind, maar steeds meer door dingen uit te leggen en door in te gaan op vragen. Ieder onderwijs begint met thuisonderwijs. In het Engels wordt voor het woord 'onderwijs' een onderscheid gemaakt tussen 'education'

en 'schooling'. 'Education' staat voor onderwijs, dat kun je op allerlei plekken doen, in het gezin en op het werk (denk aan het leren van een vak), maar 'schooling' is een bepaalde invulling ervan, dat is onderwijs op school. 'Education', het onderwijzen als zodanig, doe je eerst en vooral ook in het gezin.

Nogmaals: onderwijzen door ouders is niet 'schooltje spelen', met schoolbord, lesboek en al. Wat dan wel? In ieder geval denk ik aan uitleg. Filipijnen zijn geen Palestijnen of Fillistijnen. Je kunt uitleggen dat het op sommige plekken op de aarde heel hard kan stormen. Je kunt vertellen over het eilandenrijk in de oceaan waar het warm is. Moet je dan als ouder veel kennis hebben? Ik denk het niet. Ouders hoeven niet alles te weten. Ze moeten wel de vraag oppakken: jouw vraag is ook mijn vraag. De reactie is dan: 'ik zou het werkelijk niet weten. Maar we gaan het opzoeken!'. Kinderen die vragen, krijgen ouders die vragen. En zoeken, het liefst in een atlas, maar alle kans dat er een I-pad bij de hand is. Samen zoeken naar informatie dus. Hebben we het dan over christelijke opvoeding? Deze eenvoudige dingen maken er in ieder geval onderdeel van uit. Onderwijzen gaat over informatie, kennis en inzicht. Informatie betreft feiten: de ligging van de Filipijnen. Kennis gaat over begrip: waarom komen er veel stormen voor? En dan is er het inzicht: 'Zou ons dat ook kunnen overkomen? Waarom eigenlijk niet? En zo ja, wat zou er dan gebeuren?' Kinderen die vragen krijgen wederom vragen. Er zijn ook veel vragen die zij zelf niet stellen. Die kan je dan als ouder stellen: 'hoe moeten die mensen allemaal eten en drinken krijgen?' of 'Zouden wij hier ook iets voor kunnen doen?'. Ouders die vragen krijgen kinderen die vragen. En kinderen die vragen, worden niet overgeslagen.

Dan nog iets heel anders. De i-pad is mooi maar ook een bedreiging. Je denkt: 'kinderen kunnen het toch ook zelf opzoeken? Die I-pad weet het beter dan ik!' En toch is dat niet zo. Kinderen moeten zich een juist begrip gaan vormen. Dat doen ze niet door fragmenten van informatie tot zich te nemen. En ook niet alleen door middel van filmpjes op y-tube. Het verhaal van de ouder doet er toe. De 7-jarige wil horen wat jij als ouder te vertellen hebt bij de gebeurtenissen op de Filipijnen. En uit nood kun je altijd nog iets voorlezen. De beelden die de journalist oproept zijn een dankbare hulp.

Een handjevol mensen besteedt de 'education' niet uit aan een school. Zij proberen hun volledige verantwoordelijkheid te nemen. Dat er door de overheid zo negatief gedaan wordt over thuisonderwijs is een veeg teken. Ik vermoed dat de minister geen notie meer heeft dat onderwijs thuis begint en niet op school. Dit handjevol ouders maakt voorbeeldig werk van uitleggen, vertellen, vragen beantwoorden en vragen stellen.